

"Iedere tattooemens is een verhaal op zichzelf"

Optocht der tattoos

P. Velthuis

Het boek *Optocht der tattoos* is geen plaatjesboek van schokkende, exotische, kunstzinnige of niet-westerse cultuurgebonden tatoeages. Het is ook geen atlas of woordenboek van de tattooocultuur. Het boek is een poging om de onzichtbare wereld achter de steeds zichtbaarder wordende tatoeages te begrijpen. Beunders is gefascineerd door de vraag wat dit 'schrijven op de huid' voor mensen betekent.

Als hij kennismaat met een mogelijk aanstaande schoondochter, is hij net zo verbaasd bij het zien van haar tattoo als ik bij de eerste tatoeage van mijn oudste dochter. Samen met

Janis Joplin (1943-1970) liet in 1970 een slingerplantje op de linkerpols en een minuscuul hartje bij de linkerborst tatoeëren als daad van bevrijding. Vele vrouwen volgden haar voorbeeld. Het was het begin van het huidige tattooetijdperk.

haar toenmalige vriend - het is inmiddels uit - lieten zij beiden een nummer op hun rug tatoeëren. Nu, tien jaar later, is het nog steeds zichtbaar bij het dragen van een badpak of een jurk. Ik kan niet bedenken op welke manier dit haar leven verbeterd. Wat ging er mis in de opvoeding?

BONTE STOET

Direct na mijn promotie over *Zonlicht en lupus* (1990) bezocht ik de jonge Nederlandse dermatoloog Joop Grevelink in het Massachusetts General Hospital. Hij gebruikte de splinternieuwe Q-switched laser voor het verwijderen van tatoeages. Zonder de huid zichtbaar te beschadigen, explodeerden de inkt-partikels onderhuids tot kleinere deeltjes die met lymfe en macrofagen werden afgevoerd. Ik vond het een geestverruimend concept. Een jaar later had ik de eerste machine in Nederland en kwam er een bonte stoet klanten voorbij.

Billy Gibby (1984), bijgenaamd 'Billy the Human Billboard', met 'huid-reclame' ('skinvertising') voor pornosites in de vorm van tatoeages op rug, nek en gezicht. De meeste zijn dankzij crowdfunding intussen weer verwijderd.

Dermatoloog, Erasmus MC, Rotterdam

Een bajesklant had drie zelf-aangebrachte vriendschapspuntes tussen de eerste en tweede vinger van zijn rechterhand. Een dame in bontjas werd in een witte Rolls-Royce voorgereden en toonde een tijgerkop die haar hele rug bedekte. Een meisje schaamde zich over de schunnige woorden aan de binnenkant van haar onderlip. Honderden mensen meldden zich aan. In de 6-12 lasersessies die volgden, kwamen de verhalen over hun tatoeages voorbij. Interessant, maar ik kon daar weinig gemeenschappelijks in ontdekken.

Peta is een actiegroep die strijdt tegen het gebruik van bont en leer en tegen zuivelconsumptie, vissen, jagen, vee-industrie, circussen, stierenvechten, rodeo's en dierproeven. In 2012 begon men de campagne 'Ink not mink' met bekende personen uit de wereld van sport en showbiz die hun tatoeages tonen.

PLAT DOEK

Iedere tattooemens is een verhaal op zichzelf, schrijft de 'mentaliteitshistoricus' Beunders. Dat leidt tot de onvermijdelijke conclusie dat de reden voor een tatoeage divers is, maar over het algemeen wel in een bepaald perspectief te plaatsen zijn. Dit lijkt flauw, maar Beunders maakt fascinerende verbindingen en geeft inzicht in subculturen die voor de meeste dermatologen onbekend zijn. De hang naar *fantasy*, bij voorbeeld, aan de hand van het verhaal van Matthew Whelan, de meest getatoeëerde mens van het Verenigd Koninkrijk. Hij liet zich via de rechter in Birmingham van een normale persoon laten omregistreren tot *King Of Inkland King Body Art The Extreme Ink-ite*, in zijn paspoort afgekort tot B. Art. Hij waant zich koning van een niet-bestaand rijk ergens in een ver verleden. Verder vindt hij het menselijk lichaam niet heilig; zijn tepels liet hij verwijderen om meer 'plat doek' te krijgen voor nog een tattoo. Hij is blij met alle aandacht, al klaagt hij dat anderen, ook de 'oppervlakkige vrouwen', hem op zijn uiterlijk beoordelen en niet meer als mens zien.

Het boek van Beunders gaat over veel meer dan tatoeages. Hij beschouwt de tattooocultuur in relatie tot andere *body-modifications* als piercings en dergelijke, maar verbindt die ook met de opkomst van graffiti, de veranderingen in de popmuziek en de museale kunst. Hij geeft zijn kijk op de trends en culturen van de afgelopen vijftig jaar met veel nadruk op de tijd nadat

De Haagse Nel Bolten (1924-2017) liet in 2014 een tatoeage zetten om na een ongeval niet te worden gereanimeerd. De minister van Volksgezondheid noemde de tattoo rechtsgeldig.

de tatoeage voor iedereen gewoonged werd. Met zangeres Janis Joplin als het symbolische startfiguur van het tattoo-tijdperk. Zij liet zich in 1970 door de alternatieve tattoo-artiest Lyle Tuttle enkele kleine tattoos aanmeten en toonde die trots op televisie. Tattoo als kunst, tattoo als teken van de maatschappelijke emancipatie van het individu, van de creatieve individuele expressie. Maar uiteraard ook als uiting van de behoefte aan aandacht. Democratischer kan de kunst nauwelijks worden.

VERMINKING EN VERWIJDERING

Telde Nederland in 1995 zo'n 300 tattooostudio's, anno 2020 zijn dat er meer dan 3500. Nu heeft in de Verenigde Staten bijna de helft van de volwassenen onder de veertig jaar een of meer tattoos. In Europa is dit tussen 20 en 25 procent. De (niet-correcte) opvatting dat een tatoeage tegenwoordig met laser restloos te verwijderen is, wordt gebruikt als replek tegen het argument dat tattoos een levenslange verminking opleveren. In dat opzicht hebben wij als dermatologen ook een bijdrage geleverd aan de groeiende populariteit van dit fenomeen.

Het boek van Beunders is een aanrader voor iedereen die tatoeagedragers in zijn omgeving beter wil begrijpen en voor eenieder die wil lezen over de ontwikkeling van deze populaire cultuur in de laatste halve eeuw.

Henri Beunders. Optocht der tattoos - De jacht op een betekenisvol bestaan. Amsterdam: De Geus, 2020.

CORRESPONDENTIEADRES

Peter Velthuis

E-mail: peter@drvelthuis.nl